

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Kakor poročajo iz Münchena, je imel ob priliki obletnice zgodovinskega pohoda na Feldherrnhalle kancelar Adolf Hitler velik govor o vojnih smotrih

V razsežnem govoru je Hitler naglasil, da bo zmaga pripadla onemu, ki jo je najbolj vreden. Velika napaka sovražnikov da je njihova domneva, da bi se moglo povrniti leto 1918. Hitler je dalje izjavil, da je dvakrat zaman ponudil roko sprave nasprotnikom, da bo zmaga popolna in celotna. Ako je zdaj napredek na bojiščih počasen, pomeni to, da hoče os doseči največje uspehe z najmanjšimi žrtvami. Glede na angleško ofenzivo v Egiptu je Hitler posmehljivo pripomnil: »Angleži so se enkrat napredovali v puščavi, pa so se spet umaknili. Važno je doseči odločilne uspehe. Te uspehe pa dosežemo mi!« V nadaljnjem je govoril Hitler o velikih sovražnikovih izgubah. Doselej je potopljeno nad 20 milijonov ton sovražnega brodovja. Na Volgi ne plove niti ena sovjetska ladja več. O Rooseveltovem utemeljevanju ameriškega napada na francosko Severno Afriko, češ da mora braniti to ozemlje pred Nemčijo in Italijo, je dejal Hitler, da bi bilo nevredno izgubiti eno samo besedo o taki nesramni trditvi. Proti koncu govora je dejal: »Moj nepreklicni sklep je, da naj bo mir, ki bo naposled le moral priti, za Evropo mir brez angleškega varstva.« Hitler je zaključil z gorečim pozivom navzočnim, naj imajo zmerom pred očmi, da velja v tej vojni za vse Nemce boj na življenje in smrt ter da naj v tem smislu usmerijo svoje delo.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. novembra naslednje vojno poročilo: Včeraj so znatne oklopne sile sovražnika izvajale močan pritisk v območju Marsa Matruha, kjer se je razvila dolga in ogorčena borba. Oso letalstvo je poseglo v borbo s ponovnimi napadi na motorizirane kolone in sovražnikove dovozne zveze. Preteklo noč so sovražna letala ponovno napadla Genovo in bombardirala v več valovih mesto in pristanišče. Škoda je huda. Število žrtev še ni moglo biti ugotovljeno. Angleška letala so tudi brez posledic odvrгла nekatere bombe v okolici Milana, Savone in Cagliarija.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. novembra naslednje vojno poročilo:

Sovražni oklopni oddelki so zaman poskušali ovirati premikanje čet osi

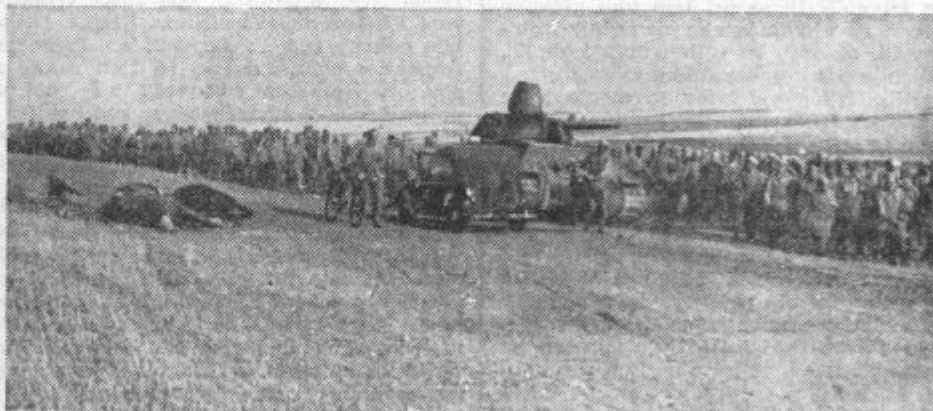
na umiku vzdolž obalne puščavske ceste v Egiptu. Neki skupini, ki je bila obkoljena, se je po treh dneh bojev posrečilo doseči glavino italijansko-nemških sil. Italijanski in nemški letalski oddelki so uspešno podprli akcijo na kopnem in krepko zavirali delovanje sovražnega letalstva. Naši lovci so sestrelili dve britanski letali. Zaradi bombardiranja v noči med soboto in nedeljo je bilo med civilnim prebivalstvom v Genovi ugotovljeno 23 smrtnih žrtev in 88 ranjenih. Med tem napadom je sovražnik zanesljivo izgubil pet letal. Eno sovražno letalo je v plamenih treščilo na ozemlje pri Cammarati (Agrigento); dva člana posadke sta bila ubita, tretji pa je bil zajet. Letala in podmornice osi

so napadla veliki anglo-ameriški konvoj, ki je operiral ob alžirski obali.

Zadetih je bilo več vojnih edinic, ena križarka pa zanesljivo potopljena. Več parnikov je bilo zadetih.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 9. novembra naslednje izredno poročilo: Nemške podmornice so dosegle v borbi proti zavarovanim konvojem in posameznim ladjam nove uspehe. Na severnem Atlantiku, na Karaimskem morju, pri Trinidadu, v Gvinejskem zalivu in na morju pred Kapskim mestom

je bilo potopljeno 16 trgovskih ladij s skupno 103.000 tonami. Dve nadaljnji ladji sta bili torpedirani in močno poškodovani. Tovor več

Sovjetski vojni ujetniki, ki so jih zajele italijanske čete

Za lažnive ovaditelje ni pomiloščenja

Nedavno je bilo v časopisju objavljeno odločno opozorilo, da bo odrejeno strogo kazensko postopanje proti vsem, ki podajajo oblastvom lažne ovadbe in v njih navajajo kazniva dejanja, ki jih ovadene osebe niso storile. Oblastva so ugotovila že več primerov hudobnih ovadb in so ovaditelje izročila sodišču.

Pri ljubljanskem okrožnem sodišču teče kazensko postopanje proti nekemu železničarju, ki je ovadil dva svoja stanovska tovariša pri poveljstvu železniške milice, češ da sta komunista in da podpirata partizane. Železničar je to storil, kakor je pokazala preiskava, da bi spravil svoja tovariša ob službo in bi nato zasedel boljše mesto.

Na omenjeno poveljstvo naslovljena ovadba je imela za posledico, da je bila pri obeh ovadenih izvršena temeljita hišna preiskava in da so bile izvršene še druge poizvedbe. Uspeh vseh vestnih poizvedb je bil, da se je ovadba izkazala za neosnovano. Dognalo pa se je tudi ime pisca te nepodpisane ovadbe. Ovaditelj je naposled pod silo dokazov priznal, da je res sam osebno sestavil in odposlal zadevno ovadbo, da je to storil iz osebnih nagibov, da pa so drugače vsi v ovadbi navedeni očitki neosnovani. Poveljstvo železniške milice je nato zadevo izročilo ljubljanskemu državnemu tožilstvu, ki je odredilo proti železničarju kazensko postopanje zaradi prestopka, za katerega je po zakonu določena kazen do petih let strogega zapora.

Ker je bila zadeva še v preiskavi prav ob času, ko je bil objavljen Vladarjev odlok o amnestiji, odnosno o odpustitvi kazni, je preiskovalni sodnik izdal rešitev, da je železničar deležen amnestije, ko gre za kaznivo dejanje, za katero kazenski zakon ne določa večje kakor do petletno zaporno kazen. Proti tej rešitvi preiskovalnega sodnika se je državni tožilec pritožil na višjo sodno inštanco in je svojo pritožbo med drugim utemeljeval, da obdolženec ne more biti deležen amnestije, ker so izključene od amnestije vse one osebe, ki zlorablajo okolnosti, nastale zavoljo vojnega stanja. Pritožba je zlasti naglasila, da je obdolženec s svojo lažno ovadbo povzročil državnim oblastvom nepotrebno poslovanje. Je pa obdolženec tudi neosnovano obdolžil hudega zločina dve povsem neprizadeti osebi, ki bi mogli po obstoječih predpisih glede na vojno stanje biti izpostavljeni celo svoji življenjski nevarnosti. Obdolženecv namen, da bi dva čisto nedolžna in vestna državljana spravil ob službo in sam zasedel eno izmed njunih mest, kaže na to, da je postal brezvestno in zlorabil okolnosti, ki jih je povzročilo vojno stanje.

Okrožno sodišče je tej pritožbi državnega tožilca ugodilo in razveljavilo rešitev preiskovalnega sodnika. Rekurzni senat je v celoti pritrdil pritožbenim razlogom državnega tožilca in izrekel, da lažni ovaditelji ne morejo biti deležni amnestije.

ladij je bil namenjen za ameriške etape na afriških tleh in je sestajal iz delov letal, municije in drugih vojnih potrebščin.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 8. novembra naslednje poročilo:

Narekudnem Kavkazu in na področju ob Tereku je bilo več protinapadov odbito s krvavimi izgubami za sovražnika.

Izhodiščne postojanke so bile s topniškim ognjem in letalskimi napadi razbite. Severnovzhodno od Mozdoka je bil napad močnih sovražnih sil v protinapadu z znatnimi sovražnikovimi izgubami odbit na izhodiščne postojanke in je bilo zajeto znatno število ujetnikov. Na fronti ob Donu so nemške in zavezniške čete v sodelovanju z nemškim in rumunskim bojnim letalstvom odbile več sovražnih napadov. V srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča ni bilo važnih vojnih dogodkov. Med skupinskimi letalskimi napadi z močnimi silami je bilo pri Ostaskovu uničeno več transportnih vlakov in oskrbovalnih skladišč sovražnika. Pri napadih na ceste so bile razpršene sovjetske kolone na pohodu in je bilo več krajev uničeno. Ponoči sta bila bombardirana mesto in postaja v Kalininu. Topništvo kopne vojske je obstreljevalo vojaško važne cilje v Kronštatu. Opaženo je bilo

več požarov. Letalstvo je potopilo na Ladoškem jezeru eno motorno ladjo in dva tovorna čolna, tri nadaljnje ladje so bile poškodovane. V frontnem odseku pri Marsa Matruhu je sovražnik z nadmočnimi oklopnimi silami nadaljeval svoje napade. Nemško in italijansko letalstvo je podpiralo boje na kopnem in je napadalo sovražnikove sile in oskrbovalne kolone. Pri napadu angleškega letalstva na zasedeno zapadno ozemlje in pri prodoru nad severozapadno Nemčijo je sovražnik izgubil večeraj štiri letala.

Iz Rima poročajo, da so

ameriški in angleški oddelki zahrbtno napadli francosko Severno Afriko.

Francoske čete so se postavile napadalcem po robu in v Alžiru uspešno odbijajo napade. V Maroku je bil upor proti vichyjski francoski vladi zatrt. Ameriške čete, ki so se izkrcale na več mestih, so pod vodstvom generala Eisenhowerja. Francoski državni predsednik maršal Petain je na Rooseveltovo opravičilo napada dal ameriškem veleposlaniku v Vichyju odklonilen odgovor, v katerem pravi med drugim: »V igri sta Francija in njena čast. Napadeni smo in se bomo branili.« Državniški odnosi med Francijo in Zedinjenimi državami so prekinjeni.

Vrsta komunističnih zločinov je dolga

Ne samo preprosto ubijanje, temveč povrhu še strahotno mučenje nedolžnih žrtev

Strahotna grozodejstva komunističnega »osvojenja« je morala poleti prenesti tudi dolenska župnija Stopič pri Novem mestu. Redka je v tem okolišču hiša, katere ne bi bili komunistični strahovalci oropali. Vrh tega so komunistični razbojniki umorili v župniji najmanj 18 ljudi. Med njimi sta tudi ugledni posestniki in župan velike šmihel-stopiške občine **Franc Brulc** in njegov komaj 16 let stari sin **Jože Brulc**. Oba so skupaj s še nekaterimi posestniki in fanti ugrabili komunisti 12. julija in ju odvedli s seboj. Vrnili se ni nobeden izmed njih.

Ko so bili zdaj komunisti razkropljeni, so začeli ljudje odkopavati grobove, ki jih je tam okrog 200 in v katerih počivajo od komunistov pomorjene žrtve. Našli so pri tem tudi grobove obeh Brulcev in njihovih enako nesrečnih sotrpinov. Dne 28. oktobra so njih trupla izkopali, da jih pokopajo na pokopališču.

Ze ob priliki izkopanja žrtev so mogle priče ugotoviti neštete poškodbe na truplih. Župan Brulc Franc je ležal v približno 1,20 m dolgi jami na trebuhu, noge je imel skrivljene v kolenskih nazaj. Na hrbtu in delno na vratu mu je ležala velika skala. Nekaj metrov niže sta v skupni jami ležala županov sin Jožef Brulc in posestnik France Turk, zylita drug ob drugem; tudi ta jama ni bila dosti daljša od prve. V bližini in tudi v jamah je bilo najti sledove ognja v obliki vžglenih ostankov polen in podobnega.

Da bi se zdravniško ugotovilo poškodbe na truplih pokojnih žrtev, je bil naprošen sanitetni referent g. dr. Korbar, da pregleda trupla in da strokovno ugotovi nasilne poškodbe na truplih pokojnikov. Pregled se je vršil 29. oktobra v Stopičah pri mrtvašnici. Uradni zapisnik o raztelesenju, ki ga je podpisal g. dr. Korbar, navaja med drugim:

»Pri pregledovanju je bilo na posameznih truplih ugotoviti nastopne poškodbe, ki so z gotovostjo bile zadane nasilno:

1. Na truplu pokojnega župana Janeza Brulca je bilo mogoče ugotoviti tole: na glavi zdrobljene nosne kosti, oči in veke grobo iztrgane, porezani ali posekani zgornja in spodnja ustnica, jezik iztrgan ali pri korenu izrezan, ker ni bilo mogoče ugotoviti niti ostankov jezika, odrezano ali odtrgano levo uho; na desni strani obraza čisto zdrobljeni spodnja čeljust in lična kost; na trupu spredaj obširne rdeče podplutbe, delno ožgana koža in kožne poškodbe kot posledica silnih udarcev in paljenja z ognjem. Na desni roki manjkajo prvi trije prsti, na levi dva prsta. Nobena izmed teh poškodb ni bila naravnost smrtna, tako da je mogoče skoro z gotovostjo soditi, kar kažejo tudi nekatere poškodbe, da je bil še živ zakopan.

2. Na truplu Brulčevega sina Brulca Jožefa je bilo ugotoviti na glavi: oči z okolnim tkivom grobo iztaknjene, nos čisto zdrobljen, levo uho odtrgano, desno uho do polovice odsekano, spodnja čeljust čisto zdrobljena, isto delno tudi zgornja čeljust. Desna roka je bila na treh mestih zlomljena. Na levi podlaktici močne poškodbe in podplutbe. Pokojnik je umrl verjetno zaradi poškodbe možganov kot posledice silnih udarcev po glavi.

3. Truplo tretje žrtve, Turka Franceta, posestnika z Zajčjega vrha, kaže nastopne nasilne poškodbe na glavi: na čelu velika rana, desna lična kost čisto zdrobljena, levo oko z okolico izbito iz lobanje, odbita ali odtrgana desna polovica nosu. Najhujša smrtna poškodba je zadaj za levim ušesom; na tem mestu je čisto zdrobljena lobanja in gotovo tudi poškodovani možgani. Desna roka v zapestju je zlomljena, zlomljen je tudi palec na tej roki. Na obeh rokah so na obeh zapestjih globoke odrgnine kot posledica vrvi ali verige, s katero je moral biti pokojnik zvezan.

4. Truplo pokojnega Vidmarja Antona, rojenega 1. 1912, iz St. Jošta, kaže, da je bil pokojnik z veliko silo udarjen po glavi tako, da mu je ta sila zlomila tilnik. Posledica tega udarca je tudi čisto zdrobljena desna stran obraza.

5. Na truplu Vidmarja Lojzeta, rojenega 1. 1913, iz St. Jošta, je na glavi ugotoviti, da ima čisto zdrobljen zatilnik in je bila ta poškodba gotovo smrtna. Na obeh rokah ima hude poškodbe; desna je v komolcu vsa zbita, leva ima čisto zdrobljeno zapestje.

6. Na truplu pokojnega Ovnička Franceta rojenega 1. 1905., z Zajčjega vrha, je spredaj na prsih za prst nad prsno bradavico in znotraj prsne bradavice na levi strani vidna rana, ki sega skozi srce in je vidna tudi na hrbtini strani na ustreznem mestu; soditi je, da je bil s silo zaboden ležeč na hrbtu. Razen te smrtno poškodbe ima pokojna žrtev čisto zdrobljeno desno zapestje.

Razen naštetih poškodb je na vseh truplih najti sledove pečenja z ognjem in podplutbe na mnogih mestih po telesih, ki kažejo, da so bile vse žrtve prav kanibalsko mučene preden jih je smrt rešila trpljenja.

Ugotovitve tega zapisnika vpijejo do neba in pred Bogom in ljudmi obtožujejo zverske zločince in njihove voditelje. Zdravnik kot strokovnjak je jasno potrdil ugotovitve, ki so jih poprej že v nešteti primerih razkrili ljudje povsod, kjerkoli so odkopali grobove z žrtvami komunističnih zločinov. Poudariti je treba, da so taki primeri čedalje redkejši. Protikomunistične čete, člani vaških straž in vaščani v skupni obrambi iščejo najučinkovitejše odprave proti komunističnemu strahovanju. Komunisti so prejšnje dni doživeli že precej neljubih presenečenj. V tem boju imajo pogumni stražarji zmerom vso potrebno oslombo v vojaških posadkah.

Med zloglasnimi partizanskimi postojankami na Dolenjskem je bilo tudi skrivališče v tako imenovani Firštovi hosti na Brezovih rebri. Nedavno je bilo odkrito tudi to skrivališče. Padlo je brez resnega odpora. Pri tem so ujeli nekaj partizanov, drugi pa so se razkropili in se zdaj potikajo po gozdovih. V skrivališčih so našli velike zaloge naropanega in od raznih strani sem navoženega blaga. Bilo ga je toliko, da so ga morali odpeljati na štirih velikih vozeh. Ljudstvo se tudi v teh krajih čedalje odločneje zbira v enotni fronti za popolno uničenje komunističnega strahovanja.

Iz Stične poročajo, da se je dvema neoboroženima fantoma posrečilo ujeti znanega komunističnega krvoloka Vinka Zajca iz Oselce pri Krki. Ko so ljudje zvedeli, da je Zajec, domače Vencajz, ujet, so si oddahnili, saj sta se ga bali vsa stiška in krška župnija. Ljudstvo občuduje pogumna fanta, ki sta tvegala svoje življenje. Zajec je štel komaj 21 let. S svojo krvoločnostjo se je tako odlikoval, da so mu komunistični strahovalci poverjali najbolj krvava dejanja. Njegovo delovno območje je bilo predvsem na Polzevem, kjer je poveljeval Stanko Semič s partizanskim imenom Dak, španski prostovoljec, po poklicu pek z Blok.

Ko je prišlo do zloma, je Stanko Semič zbežal s Polzevega. Ostal pa je tamkaj Zajec, ki se mu je pridružil še nekaj mož. Skupno z njimi je nastopal na lastno pest in rogovili z njo po gozdovih okoli Krke in Stične. Ljudje so se ga bali kakor živega vraga.

Japonci ne marajo naših jedi, mi pa ne njihovih

Kakor v Evropi je tudi na Japonskem trikrat dnevno: ob solnčnem vzhodu, opoldne in ob solnčnem zapadu. Jedi so za zajtrk, obed in večerjo skoro enake, le da je zajtrk mnogo lažji. Osnovna hrana Japoncev je riž, ki ga nadomeštujejo v siromašnih krajih ječmen, proso ali kaj podobnega. Poleg riža jedo Japonci ribe, jajca in sočivje. Posebno radi jedo Japonci fižol.

Budizem je zapustil sledove tudi na Japonskem. Po njegovih prepisih ljudje ne smejo jesti meso že nad tisoč let. Uživanje rib je menda po budističnem nauku popustljivost človeške nepopolnosti. Japonci sploh ne jedo radi mesa, pa tudi kruha jedo zelo malo. Mesa menda zato ne marajo, ker mesne hrane japonska kuhinja ne zna pripraviti tako, da bi bila okusna.

Izmed pijač je čaj najvažnejši. Japonci ga pijo brez mleka in sladkorja. Poleg čaja zelo radi pijo arak, liker brez alkohola, skuhan iz čaja; piše se večinoma topel in pred večerjo. S čajem, ki ga pijo Japonci iz majhnih skodelic, polivajo tudi riž. Sploh jedo in pijo Japonci vse iz majhnih posod in vsak gost ima svojo mizico, pri kateri sedi na tleh na blazinicah.

Kakšna sta japonski obed in večerja? Najprej pride na mizico sumono, ki je neke vrste fižolova juha. Temu sledi kučitori, omleti podobna poslastica, tretja jed je mehak, kuhan kostanj. Riba jedo Japonci po večini tako, da jih zmeljejo in speko v obliki struče. Samo hačizakana, okusna velika riba, se uživa bodisi pražena s soljo ali pa kuhana. Sumami so koščki rib, kuhani z začimbo. Pogosta jed na japonski mizi je tudi krompir v likerju, ki mu pravijo Japonci mirin. Naposled je treba omeniti še sunomono, kakor pravijo Japonci morskega raku, in redko juho iz rib z gobami.

To so torej glavne japonske jedi. Je pa vrstni red obeda ali večerje tudi takšen: Najprej pride na mizo kakor rečeno juha ali širu, sestojeca iz stlačenega fižola, rib, morske trave in podobnega. Sledi ji ohira, kuhana riba v juhi ali brez nje. Tretja jed je cubo, morska trava. Namasu je razrezana riba, servirana s kisom ali sočivjem, aemono je vrsta solate s fižolovo omako, jakimono je riba, servirana s tako zvanim bambukoši, ki se ne uživa, temveč samo nadeva. Konomono so nasoljeni listi sočivja. Sir Japonci sovražijo in zato ga japonski jedilni list ne pozna.

Tako bogatih obedov ali večerj pa seveda Japonci nimajo na mizi vsak dan. Navadna večerja

Zajcu bi morda uspevalo še dolgo strahovati mirne prebivalce, če ne bi bila dva fanta napravila njegovemu grozodejskemu početju konec. V petek sta ga srečala ob robu gozda, komaj pet minut od Oselce. Zajec ni slutil nevarnosti, ker je mislil, da ima pred seboj dva somišljenika. Ko so se nekaj časa pogovarjali, ga je eden izmed fantov močno zgrabil za roke in mu jih sklenil za hrbtom. Obetem ga je razorožil.

Zajec, ki na napad ni bil pripravljen, je bil strašno presenečen. Takoj se je vdal v svojo usodo in se niti ni upiral aretaciji. Prosil je fanta, naj ga povedeta k nekemu kmetu, ki živi na Muljavi. Fanta sta njegovi želji ustregla. Zajec je prosil kmeta, naj mu podari kakšne hlače, ker je bil že ves razcapan. Kmet pa njegovi prošnji ni mogel ustreči, pač pa je napregel konja in odpeljal so Zajca na Krko. S tem je Zajčevega žalostnega početja konec. Kako daleč se je spozabil ta pokvarjeni strahovalec, kaže tudi ljudska trditve, da je dvignil roko celo proti svojemu bratu Tonetu in sestri Angeli. Za vsa dejanja bo zdaj prejel plačilo, kakor ga bodo gotovo prejeli tudi vsi tisti, ki jim ljudska pravica ni prišla še do živega.

Kakšni zločinski tipi so sodelovali pri partizanih, kaže primer trgovskega vajenca Ljuba Podlogarja, ki se je pred svojim begom v hosto učil v neki trgovini pod Ivančino gorico. Fantu je komaj 18 let, pa si je omadeževal vest že z osmimi umori. Ob neki priliki, ko je bilo govora o umoru posestnika Antona Zupaniča iz Stranske vasi, je z žarečimi očmi izjavil: »Kar srce mi igra, kadar koga prav počasi režem z nožem!« Ob neki drugi priliki je spet z naslado pripovedoval, kako je z nožem mesaril neko dekle. Človeka spreletava zona spricho take pokvarjenosti. Komunistična vzgoja je rodila strahotne sadove.

Ob teh grozodejstvih, ki so vsa dokazana, pač vsakemu poštemu Slovincu vstajajo lasje na glavi. Kar neverjetno se zdi, da vodijo to bratomorno početje izobraženci. Kaj pa hočejo s tem doseči? Blagor za slovensko ljudstvo morda? Ali je ljudska sreča v krvavi povodnji? Ali morda ti partizani čutijo slovensko? Ne, internacionalci ti stega kova so, ki hočejo nered, da bi se uvedel njihov krvavi red s pohodom komunističnega paradiža. Miselnost, ki se poslužuje kot glavnega argumenta pokola, in sicer pokola s strahotnim mučenjem nedolžnih žrtev, se sama ubija, ker njeni nosilci ne verjamejo, da bi se mogla uveljaviti sama po sebi kot nujnost.

in obed obsegata komaj polovico teh jedi. Solidne rodbine pa imajo navadno za obed ali večerjo samo dve jedi: pečeno ribo z juho ali omleto. Na Japonskem je navada pogostiti gosta, kadarkoli se mu zahoče jesti. Gost dobí navadno rezance in sladek liker, iz riža pečene kolače katerim je primešan fižol ali pa so obloženi z ribjim mesom, odnosno morsko travo, namočeno v kisu. Če pa teh jedi gost ne dobi, ga gotovo pogoste s čajem in kolačem. Mnogi japonski kolači in slaščice so okusni.

Evropskemu želodcu japonske jedi seveda ne morejo tekni. Mi si težavno mislimo hrano brez mesa, masla, cmokov, solate, kave, sočivja, kompota in presnega sadja. Evropski rastlinojede bi bil na Japonskem prav tako nezadovoljen kakor ljubitelj mesa. Japonske jedi so brez maščobe, pač pa imajo obilo ogljika. Japonci dajejo prednost rižu in svojim jedem, pri tem pa noben Japonec ne protestira proti obedu ali večerji po evropskem jedilnem listu.

Kdor je kdaj videl japonsko jedilnico, se je čudil izredni tišini. Japonci namreč ne rabijo vilic, nožev in žlic. Tudi če je sto ljudi s paličicami v eni jedilnici, vlada v nji popolna tišina, pač pa moti tujca, da Japonci vse tako požirajo. Posebno nižji sloji mislijo, da je zadeva časti jesti čim hitreje. Zato ni čudno, da Japonci tako radi bole trebuh. V vsakem večjem japonskem mestu je vsaj ena gostilna po evropskem zgledu. Tudi v vsakem jedilnem vozu vlaka lahko dobiš jedi po evropskem jedilnem listu.

× Tudi drevesa se lahko opljanijo. Učenjaki, ki se s takšnimi pojavi ukvarjajo, so opazili, da vpliva na drevesa skoro natančno tako kakor na človeka, če vbrizgamo v njihova debela razdražljive ali pomirjalne snovi. Prve lahko znatno pospešijo rast dreves, medtem ko pod vplivom drugih drevo nekako zaspí. Med tem njegovim spanjem rastne sile drevesa opešajo. Drevo preneha rasti in cveteti. Naredili so tudi ta poskus, da so drevesa izpostavili vplivu alkohola. Dosegli so presenetljive uspehe. Videli so, da so se drevesa opijanila. S primernimi napravami se je znanstvenikom posrečilo ugotoviti, da se je kroženje soka v rastlinah pospešilo in postalo istočasno nepravilno. Z rastlino se je torej v tem primeru zgodilo nekaj čisto silnega, kakor s človekom, kadar se ga nabere.

× Tiger je močnejši od leva. Tisti, ki se s takimi vprašanji ukvarjajo, so dognali, da je tiger močnejši od leva. Za ukrotitev enega leva je potrebno pet, za tigra pa vsaj osem mož.

ŽENA

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

»Ne potrebujem!« je odkimal. Hestera je videla, kako se je vrgel na jed in jo v nekaj minutah pospravil. Niti vlakna mesa, niti drobtine kruha, niti kapljice mleka ni pustil. Naposled si je z roko obrisal mesnate masne ustnice in je ostro dejal: »Naprej! Pojdiva!«

Hestera je zavzdihnila. Nič ji ni bilo prišlo na misel. »Zdaj morate oditi, je boječe zajeceljala, »če bi vas mati hotela videti, pač ne bi bila šla spat...«

Besen jo je pogledal v obraz, stopil je k nji, ji z levo roko zamašil usta, z desnico pa ji je tako močno zasukal roko, da je mislila, da ji bo vsak trenutek skočila iz sklepa. Ostra bolečina jo je prisilila, da je skoro nezavestna zagrgala: »Že grem...«

»Naprej torej!« je zagodrnjal in jo izpustil. »In naj ti nikar ne pade na um, da bi začela razgrajati!«

To jo je spravilo na misel, od katere si je obetala rešitve.

»Zapah še moram spustiti,« je zašepetala in stopila k vežnim vratom. Dvajset korakov od tod je spal v pregraji konjskega hleva Sam, mladi hlapec, njen prijatelj. Priti k njemu, bi pomenilo rešiti se. On bi že obračunal s tem tujim človekom. »Čevlje si morate sezuti, sicer ne prideva skozi hišo, ne da naju ne bi slišali,« je dejala tiho.

Sklonil se je in si začel odvezovati trakove. Hestera je odprla vrata in planila ven, toda še prej ko je napravila pol poti, je začutila Toma za svojim hrbtom. Skočila je še hitreje, a že je čutila njegovo šapo na ramenu. Ves togoten jo je zgrabil in jo odvlekel nazaj v kuhinjo.

»Prekleta majhna mrha!« Neusmiljeno jo je stresal sem in tja. Nato je naglo potegnil iz žepa velik samokres in ji ga pomolil pod nos. Hestera ni mogla vedeti, da samokres ni nabit.

»Vidiš tole tu?« je siknil. »Samo zgani se, pa te bo konec! Naj le pridejo potem ljudje, ti boš že mrtva; Moje potrpečljivosti je konec. Ali me povedeš zdaj takoj k svoji materi ali na izmolj svoj poslednji očenaš!«

Ves čas, ko je stopala vsa drhteča in pokorna pred Tomom, je čutila na hrbtu dotik hladne samokresne cevi. Šele ko sta stopila v podstrešno sobico in je padla svetloba sveče na Elo, ki je še vedno mirno spala, je vtaknil orožje nazaj v žep in olajšano zavzdihnil. Hestera je spoznala, da se ni na poti v sobo samo ona potila od strahu. Tom je stopil k postelji in položil Eli, ki so ji trepalnice nalahno trznile, roko na usta, da bi zadušil krik strahu, ki ga je pričakoval. Ela je planila po koncu. Osupla je zastrmela v Druryja in svojo hčer, pa je takoj spoznala, kaj se je zgodilo. Strgala je njegovo roko z ust in vsa iz sebe zaklicala: »O Bog, kaj si storila, Hestera?«

»Zdaj ni časa za razprave!« jo je grobo prekinil Tom. »Hotela si se mi izmuzniti, pa ne bo nič... Skriti me moraš... kamor koli, kjer me ne bodo našli.«

»Saj ne morem!« je kriknila Ela. »Saj ne vem, kam! Niti tu v moji sobi niste varni! Vrata se ne zaklepajo...«

»Čuj, jaz nimam ničesar izgubiti!« jo je prekinil. »Če mi ne pomagaš, je konec z menoj, s teboj pa tudi; Pred zakonom sva oba enako kriva. Če hočeš rešiti svojo kožo, najdi prostor, kjer bom varen. Ko bo nevarnost minila, te ne bom več nadlegoval, dotlej pa moram nekje prebiti, pa čeprav pod posteljo.«

»Saj vas bodo videli,« je Ela že napol premačana ugovarjala.

»Poskrbeti pač moraš, da me nihče ne vidi,« je odvrnil. »Zdaj pa molči, daj mi blazino in odejo... spati hočem.«

Hestera je ves čas molčala in si nemo dvignila bolečo roko. V dno srca so ji segle

grožnje, s katerimi je ta tuji človek strahoval njeno mater, in izrazil strašne groze na materine mobrazu. Prehitela je Elo, pograbila je blazinico in odejo in vrgla oboje Tomu pred noge. Tom se je spustil na tla in se splazil pod posteljo. Zdaj mu je prišlo prav, da je bil majhen in šibak, ves je izginil v svojem skrivališču.

Ela, ki ji ni bilo nikoli prišlo na misel, da bi kaznovala svojo oboževano Hestero, je sedaj skočila s postelje, planila nad otroka in ga z vso močjo udarila v obraz. »V nesrečo si naju spravila!« se je zadržala. »Vse si nama pokvarila, ti nemarni, neubogljivi otrok!« Takoj nato jo je posilil jok, privila je Hestero k sebi, jo ljubkovala in božala ter skrušeno jadikovala: »Kaj naj zdaj storiva, usmiljeni Bog? Ali ni nobene rešitve?«

Tudi Hestera je zajokala. Njene solze so se pomešale z Elinimi. Nazadnje je skušala tolažiti svojo mater. »Bova že našli izhod,« je šepetala. »Ne smeš biti tako obupana... gotovo se bo dalo kaj ukreniti...«

Ela je obupana zmajala z glavo, omahnila na posteljo in strta zastrmela predse Hestero se je sključila k njej in skušala še naprej tolažiti mater. Naposled jo je premagala utrujenost. Plamen sveče se je razblinil pred njenimi očmi. Veke so ji postajale vse težje in težje. »Lezi, mati,« je šepetala utrujena. »Saj pred jutrom ne moreva ničesar ukreniti.« Iztegnila se je in v naslednjem trenotku je že trdno spala.

Ela je še sedela. Zavest, da je tu v sobi ubežni razbojnik in morilec, ki so mu bili najbrže vsi orožniki grofije za petami, ona pa ni imela najmanjše možnosti pregnati ga odtod, jo je navdajala z grozo. Bilo ji je, da bi kričala, da bi izpričala vso svojo veliko krivdo, si jo iztrgala iz duše — vseeno, kaj se potem zgodi z njo.

Druga za drugo so se podile pred njo mračne slike, a najbridkejša je bila zavest, da jo je spravila v ta strašen položaj njena oboževana Hestera, zavoljo katere je bila grešila, kateri na ljubo je vedno iznova tvegala strašne ponočne pohode in se izpostavljala nevarnosti, da jo bodo ujeli in pogubili in s katero je prav zdajle nameravala začeti novo življenje, od katerega so jo delili le še en dan in dve noči. Kako je le bilo mogoče, da je za hrbtom svoje matere odšla dol, da bi na lastno pest pomagala človeku, ki ga ni poznala, o katerem ni ničesar vedela in ki bo zdaj uničil dvoje življenj? Okrenila se je in pogledala spečega otroka pa jo je vsa jeza minila. V srcu ji je zaplala vse odpuščajoča ljubezen do majhnega bitja, ki je ležalo neobgleno in s sledovi solza v svojem kotu. Za trenutek je pozabila stisko in skrbi ter se vsa predala radosti, ko je božala svilene kodre deklice, ki je tako globoko občutila zavest krivde in kesanje.

Ko je prišel čas, da je morala na delo, jo je vse bolelo. S pekočimi vekami in zabuhlim obrazom od prečute noči se je opotekla k stolu, kjer je bila njena obleka, in se počasi začela oblačiti. Ni mogla več razumeti, zakaj je postala razbojnikova pomagačica, zakaj da se ga ni otrsela, kakor da ji nista zadostovali hrana in streha nad glavo, pod katero je bila na varnem.

Ko se je oblekla, je prebudila Hestero. »Ostani danes tu,« ji je dejala. »Prinesem ti zajtrk gor. Moraš ga deliti z njim.«

Hestera jo je zaspano gledala. Potem se je naglo spomnila nočnega dogodka. »Tako sem nesrečna, mati, da sem... to napravila...« je zašepetala. »Nisem hotela... hotela sem le vedeti, kaj je z njim... potem pa ga nisem mogla več spraviti ven. Roko mi je skoro zlomil — in potem je pretil, da me bo ustrelil.«

»Ne bi bila smela iti dol, a kaj zdaj pomaga govoriti o tem... Zdaj je, kar je. Poskusiti morava ohraniti hladno kri. Rekla bom gospe Bridgesovi, da ne moreš priti dol, ker še pišeš naloge. Ne vem, kako se boš najedla, ko boš morala deliti z njim svoj zajtrk...«

»Saj ni treba, da bi bila sita, mati,« je odvrnila Hestera. »Rada ostanem lačna, če mi le odpustiš.«

»Sem ti že odpustila,« je dejala Ela. »Saj nisi vedela, kaj delaš. Morda sem tudi jaz kriva. Ne bi ti smela vse zamolčati...«

Ko je Ela šla, se je začela Hestera oblačiti. Roka jo je še vedno bolela. Misel na človeka, ki je prisilil njeno mater, da ga je pustila čez noč tu, jo je navdala z mržnjo do tega vsiljivca. Peklo jo je, da bi se mu maščevala, toda razdraženi šepet ponoči jo je prepričal, da mora biti usoda njene matere neločljivo povezana z njegovo usodo. Ni si mogla zamisliti, kako je prišlo do tega, toda to ni nič izpremenilo na zadevi, kajti mož je bil njeni materi dejal, da ni njena krivda pred zakonom nič manjša od njegove, in mati je prebledela kakor stena, ugovarjala pa ni niti z besedico.

Hestera je stopila k oknu in pogledala ven v temno jutro. Doli je videla Sama, ki je stopil skozi hlevska vrata, se pretegnil, nato pa spustil vedro v vodnjak. Rožljanje verige je odmevalo gor do Hestere. Smehljaje se ga je gledala, kako je vtaknil glavo v vedro in si prhajoč in sopihajoč umival roke. Ko bi le bila mogla nocoj ponoči poklicati Sama; Ta je bil s svojo močjo in krepko postavbo vse kaj drugega kakor pa odvrtni človek, ki je imel komaj toliko poguma, da je zvil slabotnemu dekletu roko in oplašil boječo žensko. Besna nad svojo slabostjo je pogledala proti postelji, odkoder je ves čas prihajalo globoko tujčevo dihanje. Nenaadno pa je prenehalo.

Tom Drury se je prebudil. Ves je bil odrevenel od trdega ležišča na podu. Vse kosti so ga bolele. Zaspano se je ozrl naokrog. Uklenjen v tesni prostor je moral nehoti pomisliti na ječo. S pridušenim krikom je pomolil glavo izpod postelje. Skuštrani lasje so mu padali na obraz. Strah mu je spačil obraz. Ko je zagledal Hestero, se je oddahnil.

Ropot korakov po stopnicah ga je nagnal nazaj pod posteljo. Hestera je planila s stola, potegnila je odejo, da je visela s postelje in se prepričala, da je begunec dobro skrit — a vstopila je le Ela s kadečim se loncem v roki.

»Gospa Bridgesova mi ni dala tvoje kave. Pravi, da jo moraš popiti v kuhinji in se pogreti pri peči, preden pojdeš v šolo. Jej zdaj kašo in pusti nekaj njemu. Še spi?«

Hestera je odkimala in Tom, ki je spoznal Elin glas, je znova pomolil glavo izpod postelje kakor želva iz svojega oklepa. Ves prostor je bil izpolnjen s strahom in napetostjo. Tomov obraz je izražal strah pred preganjalci, na Elinem obrazu sta se risala obup in prepričanje, da ne bo mogla pobegniti svoji usodi, in celo Hestera je bila v motni svetlobi porajajočega se jutra mrtvaško blede. Prvič v življenju jo je zapustil njen zdravi tek. Po sili je mešala kašo, ki je bila na vrhu posuta z obilico sladkorja. Vsaj tega mu ne bo privoščila! Bolj iz sovraštva kakor iz lakote je zajemala sladkorne grude in se sladkala z njimi, nato pa je »ostavila ostanek pod posteljo. Tom je hlastno segel po jedi.

Ko je vse pogoltnil, se je Hestera napravila za šolo, vzela je knjige in hotela oditi.

»Odnesi lonec dol,« je dejala Ela. »In če boš pila kavo, bodi previdna, Hestera! Ne reci nobene besede! Najboljše je, da sploh ne misliš več na to. Bom že sama opravila, kar je treba.«

»Zbom, mama! Takoj ko me bo gospodična Peckova pustila iz šole, pridem domov.« Pokimala je Eli in šla. Nekaj časa so še odmevali njeni lahki koraki po stopnicah, nato pa so utihnili.

Ko so se vrata za njo zaprla, je Tom režal se ponovil zadnje Eline besede: »Boš že sama opravila, kar je treba... A kaj bo to, če smem vprašati?«

(Dalje)

Oglarjeva Tončka ni poslušala matere, pa je šla na dan sv. Rešnjega telesa v gozd po jagode. Pa je zašla in ni znala več nazaj. Že je legel na zemljo mrak in sove so zaskovikale, Tončka pa je žalostno tavalja po brezkrainem gozdu in milo jokala. Ko je tako stopicala sem in tja, je za njo nekaj zasumelo.

Kuharica pri gozdnem možu

»Križ božji,« je zaječala, pred njo pa je stopil čuden mož. Strašno velike oči je imel in glavo veliko kakor buča.

»Hehehe,« se je zarežal mož, »kuharico sem dobil. O, le nič se me ne boj, jaz sem gozdni mož, kar z menoj pojdi.« Tončka je glasno zajokala, pa ni nič pomagalo. Gozdni mož jo je pograbil in zbežal v temo.

Tri dni in tri noči je dirjal, potem pa obstal pred veliko votlino. Odvalil je težko skalo in se zasmejal: »Vidiš, to je moja kuhinja. Hudega ti ne bo, le kuhala mi boš. Tistile,« je pokazal na malega debeloglavčka, »ti bo pa kače, žabe in slične živalice davil in pod kotlom ti kuril.«

Tončka je kar trepetala od strahu. Od ognja je pritekel debeloglavček in se razkoračil. Gozdni mož ga je potegnil za desni uhlj: »Ti boš davil, ona pa kuhala. Kar začni, jaz sem zelo lačen.« Dečko je privlekel k ognju kotel, mož pa pretegnil dolge ude, da so zahreščale kosti, kakor bi se orehi trli. Tončki je bilo strašno hudo, da ni bila ubogala mamice. Zaklicala bi na pomoč, a kdo naj jo čuje v to votlino!

»Na, preobleci se,« se je zasmejal Debeloglavec. »Tako obleko mora imeti vsaka naša kuharica.«

Svoje mamice ni hotela ubogati, a tako grdega divjaka mora poslušati. Joj, kako čudna je bila v novi obleki iz živalskih kož! Debeloglavec si je potem natlačil pipo z listjem in šel v gozd. Pred vhod pa je šment zavalil tisto težko skalo. Tončka je glasno zajokala.

»Nič ne jokaj, punčka,« jo je pogladil s črnimi, suhimi rokami Debeloglavec. »Tudi jaz sem tu zmerom žalosten. Glej, kake uhlje imam.« In je imel res dolge, strašno dolge. »Zmerom jih nateguje,« je pristavil. »O, da bi mogel pobegniti k mamici.«

»Saj res,« je vzplamtela Tončka, »kar pobegniva.«

»Poglej,« je rekel deček, »skala je pred luknjo.« »O, mama, mama,« je Tončka zajokala in nič se ji ni ljubilo kuhati.

»Le hitro, le hitro,« je menil deček, »moj oče je silno požrešen. Če ne bo večerje, požre kuharico. Tri je že pohrustal.« Pa je Tončka rajši brž kuhavnico prišla in kuhala. Deček je pridno davil kače in jih natlačil poln kotel. Ko je bilo kuhano, je pokušal. Joj, kako je hrustalo! Tončka je kar zamižala. Deček pa se je čudno zasmejal: »Kajne, da se ti čudno zdi kače jesti? Pa če ne bo drugače, se boš morala že tudi ti privaditi.« Komaj je to rekel, je zunaj nekaj zagodrnjalo.

»Kaj pa je to?« se je stresla Tončka, da ji je kar kuhavnica padla v kotel. Deček je hitro pogledal skozi luknjico ob skali in zagledal strica medveda.

»Meso diši, meso,« je godrnjal kosmatinec. »Ali gospodarja ni doma?«

»Doma, doma,« je rekel hitro deček, ki ni imel glave tako neumne kakor se je zdelo. »Bolani je, pa ne more vstati. Stric, kar sami odvalite skalo in pridite na večerjo, saj kač je poln kotel, dosti za oba.« Kosmatinec je upri zadnji dve ob štor, prvi dve pa ob skalo in jo porinil daleč proč.

Tončka in sinko pobegneta

»Prosta sva,« je šepnil deček Tončki, »zdaj je čas.« In sta jo res ubrala kakor srni in prenočila v neki drugi majhni jami, ki je bila kakor za nalašč postлана s suhim listjem. Utrujena sta sedla na tla. Tončka je žalostna molčala.

»Nič ne bodi žalostna,« jo je tolažil mali debeloglavec, »saj sem tudi jaz nesrečen. Moj oče me zmerom pretepa in vse mi pojé. Oh, da bi mogel najti svojo dobro mamico!« Tako žalostno je vzdihnil, da je Tončki kar laže postalo pri srcu. V tistem trenutku pa sta oba ostrmela. Pred jama je stal stric kosmatinec.

»Oho, oho, kaj, kar v moj brlog sta jo popihala? Na, pa kar ostanita, se bomo kaj pomenili.« Debeloglavčka je zapelka vest, in že ga je kosmatinec pobaral:

»Ej, debeloglavec, zakaj pa si me nalogal?« Prijel ga je za uhlj in ga počasi nategoval, da je bil kmalu dve pedi dolg.

»Stric, dragi stric,« je jadikoval deček, »nikar ne zamerite, drugače nisem mogel pobegniti.«

»Kam pa misliš, smrkavec, a?« je še malo pritegnil stric.

»Mamico iskat,« je urno odgovoril deček in nastavil stricu drugi uhlj, ker se mu je zdelo, da mora biti ta že precej dolg. Na vso srečo je takrat zunaj v listju nekaj zasumelo. Kosmatinec je uhlj spustil in prisluhnil. Tončka in debeloglavec sta se strašno prestrašila.

»O, le nič se ne boja,« ju je potolažil kosmatin, »ona prihaja, ona.« Pa je res prišla in tri majhne medvedke je privedla s seboj. Debeloglavec se je vesel postavil na noge. »Dober večer, teta,« je rekel, potem pa spet veselo sedel k punčki.

»Joj, joj,« je vzdihovala medvedka, »kako nocoj strašno tuli.«

»Kdo?« je vprašal kosmatin.

»No, gozdni mož. Oh, zakaj si ju vendar skril tu. Veš kaj, kar gresta naj, če prilomasti sem, potem bodo vsi križi na naši družini.«

»Tema je,« je menil stric, »nocoj ni, da bi hodila. Naj bo. A jutri, ko se zdani, ju naženem. Kar noter pojdi, stara, bo že kako!«

Mali trije kosmatinčki so se veselo igrali z novima prijateljema in še plezali so jima po hrbitih, ker so mislili, da sta tudi ona medvedka.

»Zdaj pa mir, pobalini,« je ukazal medved, »in zaspite!« In so precej ubogali, zlezli drug na drugega in kar hitro zasmrčali. Stari kosmatin in ona pa sta zapela skozi nosnice v drugem kotu in se tudi stisnili, da ju ni zeblo. Joj, to je bila godba! A, takole proti polnoči je pred votlino nekaj strašno zatulilo.

»Joj,« se je postavil stari kosmatin na noge, »kaj pa je to?« Pogledal je v temo, pa je kar na zadnjico padel. Pred jama je stal sam gozdni mož in je tulil in tulil.

»Ali ste bolni, oče?« se je naposled medved ojunčil.

»U-u-u, nisem, nisem, a sin mi je pobegnil in še kuharica, u-u-u.«

Pa je medved, glava brihtna, nalogal moža: »Slišal sem v gozdu šum. Zdi se mi, da so imele lisice kremplje vmes.«

»Kaj, lisice?« se je prestrašil mož. »Čakajo naj me, babnice!« in je oddirjal izpred jame kakor blisk. Deček je globoko zajel sapo in se oddahnil. Tončka je skrivaj napravila velik križ in začela moliti. Ko se je zdanilo, se je postavil stric na zadnji nogi in je rekel:

»Zdaj pa le hitro vstanita. Vi trije otročiči moji pa jima nekaj časa kažite pot.«

Medvedki jima kažejo pot

Mali medvedki so veselo zaplesali, potem pa se odpravili na pot. Debeloglavec je ujel med potjo nekaj glist in jih urno stlačil v usta.

Hodili so ves dan in mali medvedki so sklenili, da se ne vrnejo več v tisto zaspano luknjo k strogemu očetu in sitni materi, ko je vendar tako lepo biti v gozdu prost. Pri neki majhni mlakuži so vsi obstali. Veselo so na bregu regljale žabe, a ko so začule šum, so urno poskakale v vodo. Štrbunk, štrbunk, in že ni bilo nobene več. Pa so medvedki hitro zlezli v vodo in jih lovili za dolge zadnje noge. Na bregu sta jih deček in Tončka pridno davila in polagala na kup. Ko je bil lov končan, so posedli vsi k obedu. Joj, kako je hrustalo! Vse, prav vse so zmleli in so še gledali v lužo.

»Še po eno pojdem,« je sklenil najmanjši medvedek in slastno obilnil gobček. Ko pa je stal v vodi, je strašno zacvilil. Vsi so skočili k njemu, a prestrašeni spet pobegnili. Velik, zelen mož je vstal iz vode in zarežal: »Zakaj pa krašeš? Ali ne veš, da so žabe moje?« In je pograbil ubogega medvedka in stopil z njim za bližnji grm.

»Stric, stric,« je jokala medvedka, »pusti me živeti, saj vidiš, da sem še mlad.« Potem je bilo vse tiho, le voda je skrivnostno pljuskala ob breg.

Gozdni mož je hud na lisice

Ko ni bilo več pomoči, so ostali zbežali, kolikor so jih nesle noge. Tekli so ves dan, na noč pa presenečeni obstali. Ne daleč od njih je bila zbrana velika čreda lisic, med njimi pa je stal, joj, sam gozdni mož in govoril:

»Nocoj ste zbrane vse, in jaz vas vprašam, katera izmed vas mi je ukradla sva in kuharico. Naj vstane! Naj govori! Hočem, da mi pove, kam ju je odnesla. Pod mojim kotlom ugaša ogenj, nikogar nimam, ki bi mi kuril, nikogar, ki bi mi kuhala. Govorite!«

Pa so vse lisice povesele glave in vsaka je zase tiho mrmrala: »Jaz sem nedolžna, jaz sem nedolžna...«

»Joj,« je Tončka vztrepetala, »bežimo!« In so jo res udrl čez drn in strn, da se je kar kadilo za njimi. Pa so lisice dvignile uhlje in z gobčki zavohale po zraku.

»Čuj, gozdni mož,« je dejala najpametnejša izmed vseh, »šum se sliši in po mesu smrdi.«

»Za njimi!« je ukazal gozdni mož, in so jo vsi ubrali v ono stran, od koder se je slišal šum.

»Joj, joj,« so prisluhnili mali štirje begunčki, »za nami so.« Bežali so na vso moč in obstali pred majhno luknjo. »Skrijmo se,« je rekel debeloglavec in že zlezal v luknjo. Oh, kako so kobacali! Pa je bila luknja premajhna, in Tončka, ki je bila zadnja, ni več mogla noter. Že je hotela zajokati, ko ji je rekel eden izmed medvedkov: »Kar name zlezi, nekaj časa te bom že držal.« In je res zlezla nanj. Zamašili so odprtino z listjem in travo in so kukali skozi luknjice.

»Pst, pst!« je šepnil deček, »so že tu, so že tu.«

»Kaj bo, kaj bo?« je tiho ihtela Tončka, a komaj je to rekla, so že prihrumeli. Prvi je bil sam gozdni mož. Groza! Pred luknjo je obstal in pogledal nazaj. V luknji jim je postalo vroče.

Gozdni mož jih ni iztaknil

»Izgubljeni smo,« je tiho zaječal deček. Gozdni mož pa je tisti trenutek dvignil roko: »Le hitro, le hitro, babnice, kaj pa lezete tako počasi!« Pa so lisice hitreje začele migati s petami in so drvele mimo luknje. V luknji je vročina ponehala. Vsi so se oddahnil. Ko so videli, da so spet varni, so jo ubrali nazaj. »Hehehe,« sta zaplesala medvedka, »pa smo jih!«

»Pa smo jih, pa smo jih,« so se smejali vsi, vriskali in skakali po gozdu. Ker že dolgo niso jedli, so jim po trebuhih igrle čudne viže.

»Jesti bo treba,« sta menila medvedka. Tudi debeloglavec in Tončka sta bila istih misli. K sreči je bilo tam poljev in črvov kar preveč. Namosili so jih na kupček in se spravili nanje. Uh, kako je hrustalo! Še Tončka je jedla. Najrajši je hrustala polže, deček pa črve. Kar na prst jih je navijal, vtikal prst v usta in potegoval. Tončka je baš vlekla novega polža iz hlšice, ko se je za bližnjim grmom nekdo zasmejal.

»Dober tek, gospoda!« je prikimal majhen medvedek in od veselja kar poskočil.

»Joj, joj,« je završalo med jedci, »naš bratec se je vrnil.« Skočili so k njemu in ga objeli: »Kaj te ni požrl povodni mož?«

»Mislim, da ne,« se je zasmejal kosmatinec, »ušel sem mu.« Od veselja so vsi jokali in niso mogli več jesti. Da pa ni nič ostalo, je begunček kar sam pospravil kupček. Ko je potisnil zadnjega črva v usta, se je postavil na noge.

»Kar hitro od tod,« je dejal, »povodni mož ima silno dolge noge.«

Krokodila so jahali

Vsi so ga ubogali in jo mahnili v drugo stran. med potjo jim je pravil medvedek, kako je bilo pri povodnem možu. Oh, kako čudne reči je pravil! Hodili so dolgo in nazadnje ugledali pred seboj široko reko. Žalostno so gledali na drugo stran, a mostu ni bilo. Šli so potrti po bregu in zagledali pred seboj velikega krokodila, ki je sladko spal. Sprva se ni nihče upal k njemu, naposled pa se je ojunčala Tončka. Počasi je stopila tja in je zaprosila: »Stric, stric, prepeljite, nas čez reko.«

Krokodil je zaspano odprl oči. »Kaj pa bi rada, punčara?«

»Oh, stric, čez reko nas prepeljite,« je ponovila Tončka.

»Čez reko?« je vprašal krokodil. »Koliko pa vas je?«

»Samo pet, stric.«

»No, pa zlezite name, sitneži,« se je prestavil stric in globoko zakašljaj. O, da bi vi videli, kako so hitro zlezli na njegov hrbet! In se je krokodil pretegnil in se začel pripravljati, da se spusti v vodo, pa se je šment malo nerodno obrnil in, štrbunk, štrbunk, so popadali vsi v vodo.

»Nerode,« se je jezil krokodil. »No, čakajte, pa popeljem najprej vaju, potem pa vas, kosmatinci.« Dečko in Tončka sta spet zlezla nanj in ga zajahala. Oh, kako lepo se je bilo peljati po taki ladji! Tončka bi se vozila kar ves dan, a je bil krokodil kaj kmalu ob drugem bregu.

»Hvala, stric,« sta rekla oba in sedla na travo, krokodil pa je odjadral še po kosmatince. Že jih je peljal čez sredo reke, tam pa jih je, o stric poredni, stresel s hrbita. Štrbunk, in vsi so bili v vodi.

»Hehehe,« se je zakrohotal krokodil, »kar brcajte, fantje, boste že prišli na suho.«

Pa so ubogi medvedki res strašno brcali in jokali kakor še nikoli. Že so pešali, ko jim deček hitro vrže dolgo vejo v pomoč. Joj, kako so jo

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
		11						
12	13				14		15	
16				17		18		
			19		20			
21								

Vodoravno: 1. Priimek in ime našega narodnega mladega pesnika (Cankarjevega sodobnika), ki je mlad umrl. 9. Pri nas bolj redko rabljena oblika nekega moškega imena. 10. Kmetijsko orodje. 11. Francoska kolonija v Afriki, v katero so nasilno vdrl Američani. 12. Neko žensko ime v domači rabi (narobe). 14. Južno-ameriška država. 16. Skupina nekih koristnih živalic. 18. Polt s tujo besedo. 19. Za kakšno reč določen čas. 21. Srednjeevropska država.

Navpično: 1. Slovenski književnik-duhovnik, ki je umrl l. 1892. 2. Italijanski števnik. 3. Rudniški kraj v Srbiji. 4. Bolj redka domača oblika nekega ženskega imena. 5. Alkoholna pijača (narobe). 6. Večja rumunska reka. 7. Italijanski spolnik. 8. Staroslovanski bog groma in bliska. 13. Beseda, ki se rabi za kup žitnega snopja, prosenega snopja in podobnega. 15. Če trešči ali če se kaj zruši z ropotom, rečeš to besedo. 17. Vrsta orjaških kač. 19. Vrsta žita. 20. Kratica za besedo »kraljevski«.

Stopnice

d e . . . 1.
 . d e . . 2.
 . . d e . 3.
 . . . d e 4.

Besede pomenijo: 1. Zli duh s tujo besedo. 2. V postelji se z njo pokrivaš. 3. Gojenec vojaške akademije. 4. Moškemu, ki ima neprijeten vonj, tako rečeš.

Čarobni kvadrat

1. a a a a a
 2. k k k o o
 3. o o o o o
 4. p p p p r
 5. r r r t t
 1. 2. 3. 4. 5.

Besede pomenijo vodoravno in navpično: 1. Kraj na Gorenjskem, znan po žeblijski industriji. 2. Močan šum. 3. Slabotnejši jo potrebujejo. 4. Mož, ki jamči. 5. Napad s tujo besedo.

Dopolnjevanje

. a b . r 1.
 . t a . a 2.
 . l i . a 3.
 . o g . r 4.
 . a r . k 5.

Besede pomenijo: 1. Hrvatski kraj nedaleč od dolenske meje. 2. Zavetišče za živino na pašniku. 3. Žensko ime. 4. Gozdar z drugo besedo. 5. Igra na karte. — Če prebereš novodobljene črke od besede do besede, dobiš znan pregovor.

Rešitev ugank iz št. 45. Križanka: vodoravno: 1. Skrlatica, 9. riža, 10. oven, 11. as, 12. som, 14. rt, 15. porok, 17. Edi, 19. lan, 21. lok, 22. Una, 23. Barnaba; navpično: 1. šramel, 2. kis, 3. rž, 4. last, 5. Tomo, 6. iv (vi), 7. Cer, 8. antena, 13. orkan, 15. pika, 16. klub, 18. dob, 20. Ana. — Dopolnjevanje: a: norec, Pekre, arest, koran, javsk, edikt, Janez, renta, Elena, Erosa, rabin; pregovor se glasi: Ne praskaj se, kjer te ne srbi. — Popravek: V 44. številki je bilo v neki uganki pomotno zapisano, da je bilo krstno ime Kopitarjevo Valentin. Prav je Jernej.

Obnavljajte naročnino!

Ženski vestnik

Kis je tudi zdravilo in čistilo

Ne uporabljaj se kis samo za solate in omake, temveč ima tudi zdravilno moč. Proti bolečinam od komarjevega pika hitro pomaga, če namočimo ranico s kisom. Omedlelim osebam dajemo vdihavati močan kis. Opekline, ki so jih povzročile lužne snovi, omilimo s kisom. Prav tako pomagamo ljudem, ki so se zastrupili z alkalično snovjo ali z lugom, če jim damo piti mnogo vode, pomešane s kisom.

Kis pa je tudi dobro čistilo. Pri pranju glave odstranimo poslednje ostanke milnice iz las, če jih izperemo z vodo, ki smo ji dodale kisa. Sadežne madeže odstranimo s prstov, če jih drgnemo s kisom.

Pri čiščenju oblek si prav tako pomagamo s kisom. Zlasti s črnega blaga odstranimo neprijetni blesk, če drgnemo svetla mesta s krpo, ki smo jo pomočile v kis. Pri pranju ohranimo blagu prvotno barvo, če dodamo vodi kisa, in sicer jedilno žlico kisa na liter vode. Prav tako odstranimo blatne madeže z dežnega plašča, če ga čistimo z vodo, ki smo ji dodale žlico kisa na pol litra.

Ogledala najlepše očistimo z mešanico vode, kisa in španskega belila. Tudi pozlačene okvire čistimo z gobo, namočeno v pravem vinskem kislu, splaknemo z vodo in posušimo na zraku. Madeže na srebrnini operemo z mrzlim kisom, nato pa srebrne predmete splaknemo v čisti vodi in posušimo z žaganjem. Sploh odstranimo vse madeže od mleka, apna, luga, sode, smetane in podobnega z vodo, ki smo ji dodale kisa. Če želimo dobiti snežnobe bele gomolje od zelene, jih namakajmo kake tri ure v mrzli vodi s kisom, preden jih damo kuhati.

Za kuhinjo

Preprosti krompirjevi cmoki. Zanje napraviš testo iz enega kilograma skuhanega, toplega, pretlačenega krompirja, majhne količine mlečnega nadomestka (če dodaš eno jajce, je treba mlečnega nadomestka še manj) in 15 dekagramov enotne moke. Testo pustiš stati kakšno pol-druugo uro, nato pa napraviš cmoke in jih daš v plitvo posodo z osoljeno vrelo vodo. Voda ne sme preveč vreti, da cmoki ne razpadejo.

pograbili! Dečko in Tončka pa sta jo vlekla k sebi in rešeni so bili.

»Tu smo na varnem kraju,« je dejal debeloglavec, medvedki pa so hitro zaplesali, da se ne bi prehladili. Tončka je tisti čas žalostna sedela na travi in mislila na svojo mamico. Oh, kako ji je bilo hudo po njej! Ko je najmanjši medvedek videl, da je Tončka žalostna, je hitro skočil k njej.

»Pojdi, punčka, zaplesala bova,« in jo je kar hitro prijel s tačkami, pa je res morala, čeprav žalostna, plesati. In kako je šlo! Kar v glavi se jim je vrtelo. Sinko gozdnega moža je tolkel takt z rokami po svoji glavi, ki je prav dobro odmevala kakor prazen sod. Zraven pa je štel: eden dva, eden dva... Včasih je še sam poskočil in zapiskal kakor najboljša vrbova piščal.

Naleteli so na ženo gozdnega moža

Ne daleč od njih je tisti čas štrlela iz trave debela glava in opazovala nenavadne plesalce. Begunčki te glave niso opazili in so plesali tako, da so kar cepali po tleh.

»Glej jih, glej,« se je naposled oglasila glava iz trave, »ali je ženitovanje?«

Hitro so se vsi postavili na noge in prisluhnili. Takrat je vstala iz trave debela ženska.

»Nič se me ne bojte,« je dejala, »jaz sem soproga gozdnega moža,« Joj, si je mislil debeloglavec, to je gotovo moja mamica. Ojunačil se je in stopil bliže. »Ali me poznate?«

»Ne, je odmajala ona z debelo glavo, »mislim pa, da si našega rodu.«

»Vašega, vašega,« se je potrkal dečko po debeli glavi. »Ali poznate gospoda gozdnega moža, ki ima kuhinjo onstran te reke?«

»Poznam, to je moj mož. Otroka mi je odnesel, mene pa zapodil,« je hitela govoriti debeloglavka.

»Mamica,« je zaklical dečko in stekel k njej.

»Ti? Moj sinko?« je zatulila ona, medvedki pa so odskočili in Tončka je zajokala. Mati je pograbila sinčka in zbežala v gozd. Ko je bila že daleč, se je obrnila.

»Vi pa,« je rekla ostalim, »ostanite, kjer hočete. Tokrat je dečko v njenem naročju zajokal in zaklical: »Tončka, Tončka.«

Tončka je ostala z medvedki sama in vsi so jokali. »Kam naj gredo zdaj?« »Veste kaj,« je uganil eden izmed kosmatincev, »kar za njima!« Pa so jo ucvrli, kar se je le dalo. Med potjo

so srečali divje prašiče, lisice, zajce in druge živali. Vsako so lepo pozdravili in jo vprašali za pot. Tretji dan so takole proti večeru prišli pred veliko votlino. A zdaj? Ali naj kar vstopijo? Ne. Debeloglavka bi jih morda napodila ali pa še celo pobila.

Debeloglavkova mati je vzela Tončko za svojo

»Eno zapojmo,« je uganil večji kosmatineček in vsi so bili istih misli. Postavili so se na zadnje noge in Tončka je začela najlepšo pesem, kar jih je znala. Medvedki so pridno basirali. Oh, kako je bilo lepo! Tisti trenutek se je v votlini prižgala svetla luč. Joj, kako se jim je zableščalo! Na prag je stopila sama sama debeloglavka in povabila pevce v razsvetljeni dom. Vsi štirje so se priklonili, potem pa vstopili. Oh, kako je bilo lepo! Vse stene so bile pozlačene in polno luči je gorelo. Dečko je sedel v drugem kotu baš pri večerji. Medvedki so hoteli od veselja kar zaplesati, pa jim je Tončka rekla, naj bodo rajši mirni in naj rajši še eno zapojejo. In so jo res urezali. Debeloglavec se je ozrl, izpustil žlico in odskočil.

»Joj, to so vendar moji prijatelji! O, ljubčki moji!« Skočil je k njim in objel vse po vrsti. Tončko je imel tako rad, da je kar jokal ob njej. Pa je rekla dobra mamica: »No, če se imata res tako rada, jo bom pa za svojo vzela in bo od nocoj tvoja sestra.«

Tončka ni rekla ne belo, ne črno, ampak se je kar vdala v božjo voljo. Pa so napravili v ta namen tisti večer sijajno pojedino in še godce povabili. Bili so to muzikanti, kakršnih je malo na svetu! In koliko jih je bilo! Velikanski murenčki so vlekli bas, zajci tolkli po bobnih, prašiči so pihali v klarinete, a ducat srak je bilo tako lepo, da je Tončka kar strmela. Povabili so še druge goste. Prišli so stari medvedje z zelenimi klobučki na glavah. Pod pazduho so se jih prav po gosposko držale medvedke in se ponosno ozirale na levo in desno. Tončka je baš sedela kraj svojega novega brata, ko je vstopilo še ducat lisic in zajcev v lepah oblačilih s cvetjem za ovratniki. Joj, to je bilo rajanja, jedi in pijače. Najbolj so bili pač veseli mali trije medvedki, saj še nikoli niso bili tako siti. Kar tolkli so se po napetih trebuščkih in neprestano plesali. Stare gospe medvedke so se zadovoljno hahljale kraj svojih možičkov in se tudi rade malo zavrtle.

Še s samim gozdnim možem so se pobotali

Prav ko je bilo veselje najlepše, je zunaj nekaj grozno zatulilo. Vsi so ostrmeli, godcem pa so godala popadala kar iz rok. In je spet zatulilo in zaječalo v tiho noč.

»Joj,« je zaječala debeloglavka, »moj mož!« Komaj je to rekla, je res stopil pred votlino sam gozdni mož, zatulil prav v razsvetljeni prostor, potem pa padel na kolena in žalostno zajokal. Debeloglavka je prihitela k njemu in ga začela tolažiti. Ko se je razjokal, jo je objel, potem pa še sina in kuharico ter zaječal: »Do danes nisem vedel, da vas imam tako rad. Pozabimo vse in radi se imejmo.«

Pa so spet bili vsi veseli. Godci so pobrali bobne in trobente in urezali poskočno, da je bilo joj. Zaplesal je sam gozdni mož s svojo ženo in sklenil, da ostanejo skupaj do groba. Napil in najedel se je, da mu je pel trebuh kakor boben. Plesali so vso dolgo noč.

Od tega časa je ostala Tončka v tem novem domu in je na svojo pravo mamico že skoro pozabila. Le včasih se ji je odprlo srce in zaklicalo: »Mamica!« potem pa se spet zaprla, ker drugače ni več moglo biti.

Tončka spet pri svoji mamici

Minila je vrsta let. Tončka in debeloglavec sta se s čolnom odpeljala po reki v bližnje mesto nakupovat razne reči za dom. Tam v mestu pa se je zgodilo čudo. Naenkrat je stala pred Tončko osivela ženska in vprašala: »Kako ti je ime, dekle?«

»Ime?« je ponovila Tončka in nekaj se ji je zdelo, da je ta glas že čula nekoč.

»Povej!« je zahtevala žena.

»Tončka sem.«

»Čigava Tončka?« je osupnila trepetaje tujka. Tončka se je malo zamislila in je rekla:

»Oglarjeva.«

»Otrok moj,« je zaječala starka, se oklenila izgubljene hčerke in se razjokala. Debeloglavec je strašno zatulil in zbežal.

»Mati, moja mati,« je zaječala Tončka, »odpuštile mi, povedala vam bom, kje sem bila...«

In je res povedala prav tako, kakor ste čitali.

A. M.

Kruh iz buč in enotne moke je odličan. Gospodinje, ki so poskusile speči kruh iz enotne moke in buč po navodilu, objavljenem v zadnji »Domovini«, se ne morejo prehladiti, kako dober kruh je to. Prav nič da se mu ne poznajo buče. Paziti pa seveda moraš, da je kruh v redu narejen in da v redu vzhaja. Očiščene in olupljene buče, to se pravi bučno meso brez pešk, skuhaš le v toliko količini vode, da se lahko kuha. Kuhane buče odcedi in pretlači skozi sito. Iz pretlačenih buč, enotne moke, kvasa, razmočenega v prav majhni količini oslajene vode, in soli zmesi testo brez dodatka vode. Moke daj toliko, da je testo pravilno vlažno. Testo pustiš zdaj vzhajati kakor pri navadnem kruhu. Tak kruh je zelo prav rahel, a najvažnejše pri tem je, da se buče ne dajo nikjer tako koristno izkoristiti kakor za kruh. Pa še cene so.

Solata iz sirovk. Gobe sirovke že rasejo, dasi jih sicer ni več toliko kakor pred dvema, tremi tedni. Sirovka je spričo svojega pomarančastega soka odlična goba za vsakovrstno porabo. Tudi solata iz njih je izvrstna. Sirovke lepo očistiš, opečeš kar cele (zaradi soka), jih pustiš dobro oteči, nato jih razrežeš bolj na debelo, jih skuhaš do mehkega v slani vodi in vodo odliješ, a vode ne zavreš, ker jo lahko porabiš za juho. Zatem pomešaš sirovke z drobno sesekljanim slanikom, ki se je nekaj časa namakal, s koščki kislih kumaric in sesekljano čebulo. Dodaš še poper, kis in olje. Komur je mogoče, naj polije nazadnje jed še z dvema žlicama kisle smetane. Če nimaš sirovk, lahko napraviš gobjo solato na podoben način iz slivk, ki jih tudi zdaj ne manjka.

Marmelada in sladki sadni sok do neke mere nadomeščajo zabelo. Spričo dejstva, da zabele ni na pretek, je dobila marmelada velik pomen. Pomanjkanje zabele se v polenti kar ne čuti, če jo pripraviš z marmelado. Tudi rižev narastek z marmelado je okusen. Nadalje napraviš lahko cmoke z marmelado in so taki cmoki okusni kakor češpljevi. Z marmelado pomažeš po vrhu tudi ta ko zvano rožičevo potico (iz polovice enotne in polovice rožičeve moke), pri čemer moraš testu dodati malo pecilnega praška. Prav tako kakor marmelado, lahko porabiš malinovec, borovničev, bezgovec, vkuhanu sadje in podobno. Če še nisi poskusila, poskusi zdaj.

Kutine lahko spečeš z makaroni. Makarone popari z vrelo vodo in operi z mrzlo, nato na deni na ogenj v vreli vodi. Ko so makaroni mehki (vendar ne smejo biti razkuhani), jih odcedi, polij z mrzlo vodo in pusti, da se otečejo. Medtem olup kutine in zriiblji kakor jabolka za zavitek. V kozi razpusti malo sirovega masla (ali druge zabele) in naloži nanjo plast makaronov, na makarone plast kutin, oslajenih s sladkorjem in cimetom, nato spet plast makaronov in tako naprej. Na vrhu morajo biti makaroni. Vse rjutiš dobro polovico ure peči v pečici. Pečeno dobro zmešaš.

Cvetača s kolerabo in paradižnikovo mezgo. Razreži na drobno eno rumeno kolerabo, eno korenino petršilja in eno majhno čebulo, nato pa deni na ogenj v slani vodi, ki si jo nekoliko oksala. Ko zavre, deneš v lonec celo cvetačo in jo skuhaš do mehkega. Zatem vzemi cvetačo iz lonca in jo deni v čisto posodo, ostalo pa pretlači skozi sito. Napravi svetlo prežganje le deni vanj vse, kar si pretlačila, celo cvetačo in malo paradižnikove mezge. Pusti nekaj časa stati. Zraven daš makarone polžke ali krompir.

Buča v paradižnikovi omaki. Olupljeno in očiščeno bučo nariblji na drobno in pusti kakšni dve uri nasoljeno stati. Nato ožmi in zakuhaš v gosti paradižnikovi omaki. Zraven je prav dober riž.

Koristni nasveti

Pred likanjem daj perilo na meglo. Če je perilo preveč suho in se ne da dobro likati, ga daj zjutraj prej na meglo, kjer se nekoliko navzame vlage. Pravijo, da je dobro dati tudi obleke pred likanjem na meglo. Samo moraš obleke prej dobro očistiti in skrtlačiti.

Nogavice morajo biti večje. Ne kupuj nogavic, ki so pretesne, pa tudi takih ne, ki jih z lahko spravš na noge, ker ti po pranju postanejo pretesne. Vsaj za dva centimetra morajo biti stopala nogavic daljša od nožnih stopal. Na ta način se ti nogavice dalje časa ohranijo, kar je važno v današnjih časih, ko ni vsega na pretek.

Domači zdravnik

Kdaj človek navidezno umrje. Če pade človek v tako globoko omedlevico, da ni pri njem več čutiti dihanja, se zdi, kakor da bi bil mrtev. Navidezna smrt lahko nastopi pri utopljenju, obšenju, zadavljenju, vdihavanju strupenih plinov, zasutju, zmrznjenju, udarcu strele, omotenju od električnega toka in podobnem. Prvo pomoč nu-

dimo, če odstranimo po možnosti vzroke za pojav navidezne smrti. Utopljenca na primer položimo na stran ali trebuh ter mu odstranimo iz ust in iz dihal vso nesnago. Zastrupljence spravimo na čist zrak. Nato vršimo umetno dihanje, dokler ponesrečenec ne začne dihati, odnosno, dokler se ne pojavijo zanesljivi znaki smrti (mrtvaške pege na nižjih delih telesa). Če se rešitev posreči, je treba bolnika še dalje časa

Kislo zelje iz mehkih zelnatih glav

Letos mnogo zeljnatih rastlin ni napravilo glav, odnosno so te glave premehe. Vse te nerazvite glave pa se dajo s pridom porabiti, in sicer tako zeljnate kakor ohrovtove. Pa še izrastki iz štorov od poleti odrezanih glav so porabni. Napravimo namreč lahko iz vsega tega kislo zelje.

Vse te mehke glave porežemo na kratko in odstranimo vse slabe liste. Vržemo jih v lonec s kipečo vodo, kjer jih pustimo tako dolgo, da voda ponovno zavre. Nato jih hitro pobereemo iz lonca in jih damo na rešeto, da se dobro otečejo. Medtem pripravimo posodo, v katero bomo zelje vložili. Primerna je vsaka posoda. Najboljše so seveda leseni škafi ali sodčki. Dno posode obložimo z listi skisanega zelja in vložimo prekuhanu in dobro odtečeno zelje v plasteh vanjo. Plast zelja potresemo s kumino in soljo ter dodamo nekaj jabolčnih rezin. Nanjo pride nova

nadzorovati, ker se nevarno stanje kaj rado ponovi. Takoj pa je seveda tudi treba poklicati zdravnika.

Redkev proti prehladu. Pravijo, da je redkev s protikašelskim sladkorjem zelo blažilno sredstvo pri prehladu. Napraviš to takole: veliko redkev izdolbeš, napolniš s protikašelskim sladkorjem in pustiš čez noč v pečici. Zjutraj se sladkor, ki se je čez noč napojil z redkvinim sokom, užije.

GOSPODARSTVO

plast zelja, ki jo spet enako potresemo in tako naprej, dokler ni posoda polna. Glave moramo vlagati na trdo. Vrhno plast prekrijemo z listi, nanje damo prtič ali otiračo iz grobega platna, preko vsega pokrov iz deščic in vse skupaj obtežimo s kamni. Kisati pustimo zelje nekaj tednov, prav tako, kakor če pripravljamo navadno kislo zelje, le da moramo imeti to zelje za časa kisanja v nekoliko toplejšem prostoru (okoli 18 stopinj Celzija). Ko se zelje skisa, odstranimo kamne, pokrov in prtič ter vse skupaj dobro umijemo. Prav tako umijemo tudi rob posode. Ko to opravimo, pokrijemo vse, kakor je bilo. Zelje potem hranimo v zračnem in hladnem prostoru, vendar toplina ne sme pasti tako nizko, da bi zelje lahko zmrznilo. To zelje uporabljamo za kuho kakor običajno kislo zelje ali pa ga narezanega uživamo kot solato s čebulo in oljem.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Z odlokom Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano od ponedeljka 9. novembra dalje do objave novega cenika nastopne najvišje dopustne cene:

zeljate glave pod 10 kg 1.50, zeljate glave nad 10 kg 1, rdeče zelje 2, kislo zelje 4, ohrovt 2, repa na drobno 1, repa na debelo 0.75, kislata repa 2.50, endivija 4, motovilec 6, radič 4, mehka špinata 4, trda špinata 3, karfiola brez listov 5, rdeča pesa 3, rdeči korenček brez zelenja 3, rumeno korenje 1.20, petršilj 4, zelena 4, šopek zelenjave za juho 0.25, rumena koleraba 1.50,

kolerabice 3, črna redkev 1.50, čebula 2, šalota 4, česen 8, zelena paprika 5.30, osnaženi hren 4, jabolka I. namizna izbrana 4.25, II. 3.60, III. 3, hruške I. 4.45, II. 3.85, kilogram suhega lipovega cvetja 18, ajca (kos) 2, žlahtne gobe 12, sivke za vlaganje 10, vse druge užitne gobe 6, kostanj 4 lire.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago pridelano v Ljubljanski pokrajini. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene.

Drobne vesti

Tudi kokoši se lahko prehlade. Če je mokro mrzlo vreme, se kokoške kaj radi prehlade, zlasti če je tako vreme nastalo kar čez noč. Prehlajena kokoš pa neha nesti jajca. Zato je ob takem vremenu dobro, da imaš primeren prostor, kjer lahko živali stoje vsaj na suhem in da se hkrati tudi mnogo gibljejo. To dosežeš če vržeš nekaj zrnja v steljo, v kateri kokoši potem brskajo, se tako gibljejo in ogrevajo. V isto svrhu je dobro, če kakšno repo, koren ali kaj podobnega postaviš tako visoko, da so kokoši prisiljene skakati, če hočejo ključati te plodove. Dobro je dalje, če živalim postaviš nizek zaboj s suhim peskom in pepelom, da se v tem valjajo. Vse to lahko storiš v kokošnjaku, če je zadosti velik, sicer pa v kakšnem drugem primernem prostoru, ki ima streho nad seboj. Živalim dajaj nekoliko toplo hrano in pazi, kadar bo zmrzovalo, da ne bodo dobivale zmrzle hrane.

Živina se mora vsak dan malo spustiti na prosto. Meseca novembra preide kmet v celoti na zimsko krmljenje živine. Živini je treba dati vsak dan in v vsakem vremenu vsaj pol ure sprehoda. Medtem naj se prezrača hlev, pri čemer je treba odpreti tudi okna in ne samo vrata. Poskrbeti je tudi za to, da v hlevu ni prepiha in da je ležišče suho.

Sadje v shrambi moraš pogosto pregledati in ne samo vsak gnil, temveč tudi vsak nagnit sad odstraniti. Če ti je kak sad docela zgnil, je znamenje, da nisi posebno skrbna. Nagnito sadje takoj očisti in porabi. Skrajna snaga je prvo, da ti sadje ne bo gnilo.

Listje sadnega drevja je treba sežgati. V sadovnjaku je zdaj treba skrbno pograbiti listje, če je že odpadlo. Zdaj je tudi čas za okopavanje okoli dreves in za gnojenje sadnemu drevju. Pri okopavanju je treba paziti, da se ne poškoduje korenine.

Zdaj je vreme za prelopitanje vrtov ugodno. Pred snegom je treba spraviti na varno vso zelenjad, ki naj se shrani za zimo. Ves vrt je treba pognojiti in globoko prekopati. Še prej pa je treba pospraviti in uničiti vse ostanke rastlin, ki prinašajo boleznin in škodljivce. Okužene lehe naj se poapnijo. V vrtu se morajo visoke vrtnice odvezati in zapogniti; čim nastopi močnejši mrz, pa

jih je treba pokriti. V novembru tudi razsadimo maline, ribezelj in agras.

Dajte travnikom gnojnice. Na travnikih in pašnikih kmet dokončuje dela, ki jih v oktobru ni mogel izvršiti. Redno je treba razvažati gnojnice, kakor hitro se napolni gnojnična jama. Pazite pa, da z razvažanjem ne pokvarite ruše. Na zmrzlo zemljo se gnojnice ne razvažajo. Če namreč zemlja gnojnice ne vsrka, izgubi gnojnice mnogo dušika.

Pred zimo naj se vse polje preorje. Skrajni čas je za pognojenje in preoranje njiv. Pred zimo mora biti vse polje preorano, ker le tako se doseže ono stanje zemlje, ki olajša pomladna dela in negovanje posevkov. Poskrbeti je na vseh njivah za odtok deževnice in snežnice, ki bi lahko škodovala ozimnim posevkom ali sicer delala škodo.

Bambuti v Afriki so najmanjši ljudje

V Afriki bivajo tudi najmanjši ljudje na svetu. So to črnici Bambuti. Njih bivališče so pragozdovi, kjer izvira pritok Konga Ituri. Dneyna toplota znaša tam skozi vse leto 20 do 30 stopinj Celzija. Padavin je izredno mnogo, tako da v pragozdu vlage nikoli ne manjka. Pod streho orjaških dreves je mračno, grmicevje in rastline tam ne morejo rasti. V tej mračni puščobi pa zna živet Bambuti. Tež samotnosti se je prilagodil tako, da se skrbno izogiblje neposrednih solčnih žarkov. Moški so med Bambuti visoki povprečno 144, ženske pa povprečno 137 cm. Poleg Bušmanov so to najmanjši ljudje na svetu. Bambuti prebivajo v teh gozdovih kot edina človeška bitja že več tisoč let, a v pradavnih časih so živeli najbrž v stepi pred pragozdom, kjer je bilo mnogo divjačine. Pozneje so se pa umaknili v pragozd in ostali v njem. Bambutov je okrog 35.000 in so kot pritlikavska rasa zelo zdravi.

V SOLI

Učiteljica razlaga otrokom razliko med ošabno vrtnico in skromno vijolico in reče med drugim: »To je kakor ošabna oseba, ki gre po ulici, nikogar ne pozdravi, za njo pa majhna postava s sklonjeno glavo. Kaj je to, Anica?«
»Prosim, njen mož!« se odreže Anica.

Iz Hrvatske

Nov predstojnik ravnateljstva za javna dela. S poglavnikovo odredbo je bil imenovan državni tajnik inž. Ivo Bulić za glavnega ravnatelja glavnega ravnateljstva za javna dela.

Muslimani proti boljševizmu. Zagrebški »Hrvat-ski narod« poroča, da se mohamedanci povsod izrekajo proti boljševizmu. Osnovna načela mohamedanstva so komunističnim zamislili tako nasprotna, da se muslimani z orožjem v roki postavljajo proti boljševiški nevarnosti.

20.000 Nemcev iz Hrvatske se je vrnilo v prvotno domovino. Preseljevanje okrog 20.000 Nemcev iz krajev južno od Save v Nemčijo se je te dni začelo. Gre za Nemce, ki so živeli razkropljeni največ po Bosni. Med Nemčijo in Hrvatsko je bil v ta namen sklenjen poseben sporazum. Preselitev je na prostovoljni podlagi in preseljenci nimajo nikakih stroškov. Pravico imajo vzeti s seboj vse premično premoženje. Nepremičnine pa lahko prodajo. Preseljenci so morali svoje terjatve, dolgove in pravice urediti pred preselitvijo. Več tisoč jih je že prispelo v Nemčijo. Za strnjeno nemško skupino v severni Hrvatski, ki šteje okrog 17.500 članov, pa ne veljajo določbe sporazuma, sklenjenega med obema državama. Ti Nemci ostanejo torej na svojih mestih.

Nemci se selijo tudi iz Sarajeva. Te dni je odpotovala prva skupina sarajevskih Nemcev v svojo staro domovino. Na postaji so se od njih poslovili predstavniki oblasti, ustanov in društev.

Pogreb v borbi z odmetniki padlega oficirja. Te dni je bil na Mirogoju v Zagrebu pokopan konjeniški poročnik Anton Novaković, ki je dne 22. oktobra padel v borbi z odmetniki. Poročnik Novaković je bil po rodu iz Zagreba in je štel 22 let. Leta 1940. je kot prvi v rangi končal vojaško akademijo v Beogradu.

Pijance strižejo do gola. Sarajevska policija je v zadnjem času kaznovala več oseb zaradi pijančevanja s 500 kunami denarne globe, po vrhu pa so razgrajale in pijance še ostrigli do gola.

Iz Srbije

Srbski kmetijski načrt za prihodnje leto. Srbski ministrski predsednik se je obrnil na prebivalstvo s pozivom, naj obdela vso rodovitno zemljo. Hkrtu je bil objavljen obvezen kmetijski načrt za leto 1942-43., ki določa, da mora biti posejano in posajeno s turšico 825.000 ha, s pšenico 500.000 ha, z ječmenom 40.000 ha, z ržjo 28.000 ha, z ovsom 64.000 ha, s fižolom 6000 ha, s solnčnicami 31.000 ha, s sladkorno peso 16.000 ha, z lanom in konopljo 19.000 ha. Krompir mora biti posajen na 50.000 ha, sočivje na 40.000 ha, tobak pa na 9950. Ureditev novih vinogradov je dovoljena samo v okviru skupne površine vinogradov do 60.000 ha.

Pet pokrajinskih odborov za prehrano prebivalstva v Srbiji. V svrhu boljšega nadzorovanja okrajnih in okrožnih odborov za prehrano prebivalstva je ustanovila centrala za žito pet pokrajinskih odborov s sedežem v Beogradu, Velikem Bečkereku, Kraljevu, Šabcu in Nišu.

PO SVETU

Človekov um deluje

v smrtni nevarnosti močnejše

Pravijo, da se človeku v trenutku smrtne nevarnosti nekako nagnostko posveti edina prava možnost rešitve.

Značilen za tako ugotovitev je doživljanj slovečega nemškega lovca na divje zveri Hagenbecka. Bil je na lovu v Indiji, ko ga je napadel divji slon in ga pognal daleč v goščavo. Obležal je v nezavesti. Ko se je zbudil iz omotice, se ni mogel geniti, ker je bil ves polomljen. Še huje pa je bilo to, da je Hagenbeck obležal v bližini potoka, ki je od minute do minute naraščal in se je bil v bližini utrgal oblak. V polovični nezavesti je videl, kako se mu je bližala smrt. A najhujše je šele prišlo, ko je Hagenbeck začel klicati na pomoč. Njegovi klici so namreč predramili kačo kobra, ki je ležala ob štoru blizu vode. Skrajno nevarna strupena kača se je začela plaziti proti njemu z grozljivim sikanjem. Bližala se je in bližala in mu nazadnje zlezla na prsa. Tam se je zvila v klopčič in z lesketajočimi se očmi gledala za kakim plenom.

Mož je bil v strašnem položaju, iz katerega ga je moglo rešiti samo eno: popoln mir. Kače napade samo to, kar se giblje. To je izkušeni lovec Hagenbeck prav dobro vedel. A nesreča je hotela, da je prav zdaj začutil grozne bolečine. Hkratu so ga neusmiljeno obdelovali komarji in trpinčile

so ga mravlje in pijavke. Na vso moč je želel, da bi se vsaj malo mogel premakniti.

Hagenbeck je potem pripovedoval, da v teh trenutkih ni čutil drugega ko strah. A čudno je bilo to, da se mu je v smrtni nevarnosti prav zaradi strahu um čudovito zbil. Spoznal je, da bo edina njegova rešitev, če ostane čisto miren. To spoznanje je v napetih trenutkih podprlo njegovo voljo tako silno, da je nečloveške bolečine prenašal, ne da bi bil le enkrat zastokal. Volja za ohranitev življenja je izključila vsak drug premislek in premagala najhujše živčne dražljaje.

Naposled ga je kača imela za mrtvega in se je počasi splazila proč. Voda se mu je tudi že nevarno približala, ko so mu prišli na pomoč njegovi tovariši, ki so ga ves čas iskali.

× Prvič so nastopila letala v vojni pred 30 leti. Letalstvo je prvič stopilo v vojno službo v prvi balkanski vojni, ki se je začela jeseni leta 1912. Letos 29. oktobra je torej minilo 30 let, odkar sta dva bolgarska letalska oficirja prvič v svetovni zgodovini uporabila letalo za orožje. Z dvokrilnikom »Albatros« sta se dvignila na polzvedovalni polet nad turškimi postojankami. Bolgarska oficirja sta se bila v letalstvu izurila v tvornici letal »Albatros« v Johannisthalu v Nemčiji.

× Močni potresni sunki v švic. Iz Berna poročajo: Precej močne potresne sunke je beležila potresna opazovalnica v Neuchatu. Potresno središče je bilo nekje v pokrajini Monteurju. Sunke so zabeležile tudi potresomerne naprave v Curihu.

× Indijanci, ki spe zimsko spanje. Šele nekaj let je znano, da lahko tudi ljudje spe zimsko spanje. Taki ljudje žive na velikem otoku Ognjeni zemlji, ki spada pod Južno Ameriko. Na Ognjeni zemlji prebiva indijansko pleme, čigar moški člani spe zimsko spanje. Zima se seveda tam ne začne v istem času kakor pri nas, temveč v marcu. Ob tem času se umaknejo moški prebivalci otoka v globoke podzemne jame, iz katerih prilezejo šele v začetku toplega poletja. V zimskih mesecih nosijo vso skrb za preživljanje plemena ženske. Pozimi morajo skrbeti ne samo za gospodinjstvo, temveč hodijo tudi na lov in ribolov, da spravijo skupaj potrebno hrano. Moški pa spe svoje zimsko spanje v brlogih pod zemljo, toda v nasprotju z živalmi čez zimo nočejo ostati brez hrane. Zato morajo skrbeti zanje žene.

× Zdravega človeka umori šele 500 čebelnih pikov. Novi načini zdravljenja revmatičnih obolenj potrjujejo staro čebelarstvo prepričanje, da je čebelni pik uspešno zdravilo. Vendar pa se razen čebelarjev vsakdo boji, da bi ga ne pičila čebela. Toda kdaj je čebelni pik v resnici nevaren? Znanstveniki ugotavljajo, da je treba najmanj 500 čebelnih pikov, da človek umre. To se pravi, da je čebela sama na sebi nenevarna in da nastopi nevarnost šele tedaj, če je kdo napaden od večjega roja. Seveda pa vsi ljudje niso enako občutljivi in enaki odporni. Povprečje 500 pikov velja za čisto zdravega moža, medtem ko šibkejši ljudje lahko umrejo že pri manjšem številu pikov.

× Riba v vodovodu. V Kristianssundu je neka gospodinja, ki je hotela pri vodovodu napolniti lonec, dobila tudi ribo zraven. In sicer je iz vodovoda padla v lonec jegulja. Nenavadni pojav je pojasnil zagonetko, zakaj so v ondotnem mestnem vodovodu tako pogosto nastopale nepojasnjene zagate. Jegulje so našle pot v rezervoar mestnega vodovoda in so se nato splazile v cevi.

× Brzjavne žice so vremenski preroki. V prejšnjih časih je bilo precej razširjeno mnenje, da je iz brnenja brzjavnih žic, ki jih veter pozibava sem in tja, mogoče sklepati, kakšno bo vreme v prihodnjih štirindvajsetih urah: lepo ali grdo. Nek česki profesor se je pred nedavnim lotil naloge, da znanstveno dožene, v koliko je takšno naziranje utemeljeno. Ugotovil je, da na tistem kraju, kjer je delal svoje poskuse, brzjavne žice zabrne le tedaj, če piha severovzhodnik, pa še to le v primeru, če je veter primerno močan. Niti enkrat niso žice zabrnele, če je veter pihal iz kakšne druge smeri. Ker pa v krajih, kjer je tisti česki profesor prisluskoval brnenju brzjavnih žic, severovzhodnik prinaša zmerom lepo vreme, se lahko iz tega sklepa, da ima brnenje brzjavnih žic res neko zvezo z vremenom v prihodnjih štirindvajsetih urah, vsaj v tistem českem kraju. Za vsak drug kraj pa bi bilo seveda treba narediti posebej poskuse.

× Velike oči mehkužcev slabo vidijo. Oči nekaterih mehkužcev so tako velike, da tehtajo četrtno, če ne celo polovico toliko kakor vsa ostala žival. Človekove oči so v primeri z vsem telesom razmeroma zelo majhne. Mehkužci pa kljub svojim velikanskim očem zelo slabo vidijo in včasih ne razločujejo niti predmetov, ki so večji od kovane denarja. Na drugi strani pa se zgodi, da se kakšnih večjih predmetov toliko prestrašijo, da pred njimi celo zbeže, kajti njihove oči jih vidijo čisto drugačne, kakor pa so v resnici.

SMEŠNICE

Mica in muca

Pridno prah otepije Mica naša Mica sobarica. A nesreča se zgodi, vrč ji drag na tla zleti.

Vsa prestrašena je Mica, zmerom pridna sobarica. Pri črepinjah zdaj čepi, pa ne ve, kaj naj stori.

Ni neumna sobarica, ki so rdeča njena lica. Muco iskat koj zbežja, da bo ona kriva zla.

V sobo Mica muco spravi, na čepinje jo postavi, sama pa jo ven ucvre, vrata za seboj zapre.

Divja kakor zmaj gospa zdajci v sobo pristorkija. Muca nič se ji ne skriva, saj ne čuti nič se kriva.

Ko polom gospa zazre, sobna vrata prec odpre. Brco silno muc dobi in čez prag se prevall.

Toda je hvaležna Mica, ki so rdeča njena lica: za uslugo muciki, skledo polno navali.

VROČA LJUBEZEN

On: »Moja ljubezen je podobna razburkanemu morju.«

Ona: »Zato mi je takoj tako slabo...«